

Előfizetési árak:

Egész évre ... 8 kor
Fél évre ... 4 kor.
Negyedévre ... 2 kor.

Egyes szám ára 10 fillér.

Előfizetés a kiadóhivatalban

MAROSUJVÁR

FÜGGETLEN POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Szerkesztőség:
Marosujvár, Csesztve u. 26

Kiadóhivatal:
Marosujvár, Csesztve u. 26

Kéziratot nem adunk vissza

Hirdetések felvételnek a
kiadóhivatalban árszabály
szerint.

Felelős szerkesztő: FÜSSY JÓZSEF.

Erdélyi egyházi muzeum Erdélybe.

A közmondás szerint minden kárban van valami haszon. Az oláhjárás, amely gazdasági téren oly mérhetetlen károkat okozott Erdély magyarságának, a nemzeti művelődésnek bizonyos tekintetben szolgálatot tett. Amint a lapok annak idején közölték, az Erdélyi Muzeum-Egylet az erdélyi ingó műkincsek megmentésére az oláh betörés elején kiküldötte titkárát, Kelemen Lajos főgimnáziumi tanárt. Az Erdélyt tüzetesen ismerő, fáradhatatlan titkár Dr. Betegh Miklós kormánybiztos jóakarata támogatásával rövid idő alatt nagy darab veszélyeztetett területet bejárt. Főként az egyházak használatában levő műkincseket, úrvacsorai kelyheket, himzéseket, varrotasokat, szőnyegeket igyekezett az E. M. Egylet biztonítékai mellett Kolozsvárra szállítani.

A nagy műérzékkel végzett kutatásnak örvendetesen meglepő eredményei voltak. A falusi egyházak öreg ládáiból káprázatos szépségű ötvös művek — az egykori híres erdélyi ötvösség remekei — valamint nemzeti motívumokkal hímest varrotasok kerültek elé. Ez utóbbiak kegyes patronák két-háromszáz éves munkái, amelyekkel templomokat fölékesíteni törekedtek; gyönyörű Hamupipókéi a magyarművészetnek, amelyeket bizony a hozzá nem értők nem igen tudtak megbecsülni, például itt-ott több száz éves mesterien hímzett terítőket törülő rongynak használtak.

A Kelemen titkár által összegyűjtött műkincseket az E. M. Egylet

az oláhok kitakarodása után kiállította s azokról Zita, akkori trónörökösne is a legnagyobb elragadtatással nyilatkozott.

A műértők fájó szívvel gondoltak arra a pókhálós ládák mélyére s mint véka alá rejtett kincs, nem tűndökhöz méltó helyen a magyar kultúra ősiségének, régi gyökeres voltának bizonyosságaképpen. Így vetődött föl az a gondolat, hogy az erdélyi egyházi műkincseket össze kellene hozni egy nyilvános gyűjteménybe. Az E. M. Egylet vezetősége kapva kapott a gondolaton és készséggel ajánlott föl nemcsak megfelelő helyiséget, hanem a gyűjtemény tudományos kezelésre és ismertetésre is a legbiztosabb ígéreteket tette.

Most aztán az egyházak vezető köreivel kellett megállapodásra jutni. A kezdeményezést itt is megértették és lelkesen fölkarolták. Bizonyosága ennek, hogy az unitárius egyházi képviselő-tanács már föl is ajánlotta műkincseit egy az Erdélyi Nemzeti Muzeum kebelében megteremtendő unitárius egyházi muzeum céljaira. Mert ugymond: „Egyházunknak Magyarország volt a bölcsője s hazánk törvényhozása születésünk órájától kezdve nemzetünk édes gyermekének ismerve, testvéri egyenlőségbe helyezte a többi egyház — mint idősebb gyermekei — sorába. A magyar nemzet családjában, jó és balsorsban ezekkel együtt folyt le életünk s azért a szeretetért, amelyben részesültünk, szívünk mindig hálás volt és hálás marad... Meg vagyunk győződve, hogy midőn egyházunk muzeuma felállításánál a maga külön célját egy nagyobb nemzeti gondolat szolgálatának alárendeli, ezzel az E. M. Egye-

sületben teljes megértésre talál s így egy nagy nemzeti alkotás fejlesztésének felségesen szép munkájában közös örömet és boldogságot.”

De hasonló határozat előmunkálatai folynak a többi egyházak körében is. Ha az ige testet fog ölteni — hála a kezdeményezők mély belátásának és lelkes buzgalmának — Erdély olyan kulturális alkotással fog gazdagodni, amely művelt emberek szemében őszinte tiszteletet fog kelteni a magyarság multja iránt. Az erdélyi egyházi muzeumok gyűjteménye, mind életrehívó ötletének eredetiségű, mind remélhető gazdagsága révén párját fogja ritkítani az egész világon.

Jegyezzünk a 6-ik hadikölcsönre!

A király a válság megoldása érdekében.

Bécsből jelentik: Mirklik, hogy a király pénteken ismét megkezdte a magyar válság megoldására irányuló személyes tevékenységét. Újabb kihallgatások Budapesten nem lesznek.

A néperő ujjászervezése.

Három éve a végtelen frontokon dusan arat a halál, sűrű rendekbe dönti a nemzet fiatal, virágos hajzásait. A belügyminiszterium a nemzeti vérvesztés pótlására az egész országra kiterjedő hatalmas akcióra határozta el magát. A mozgalom tervszerűen vármegyéről vármegyére, községről-községre megy. Az országos mozgalom előmunkálatait a belügyminiszteri rendelet a következőképpen világitja meg:

A háboru nemcsak a harcok mezén pusztítja az embert, de ártalmára van a fejlődésnek a harctér mögött is. A születések száma állandóan csökken. Emelkedik a csecsemő, a gyermek halandóság. A fiatal és férfikorban levők, az egészségesek, az erősek a harctéren vannak és ma tulajdonképpen az alkalmatlanok, a

A világ legdrágább, de egyszersmind legjobb szívarkahüvelye:

„MODIANO-CLUBSPECIALITE”

Vigyázat: Utánzatok vannak forgalomban! Sodorni való papir ára 20 fillér.

Védjegy.

gyengék a népfelődés tényezői. A harc-
térén leginkább az erkölcsileg bátrabbak
és testileg a legerősebbek pusztulnak el.
És viszont csomó ember csökkent testi
erővel tér vissza. A tüdővész, a venereás
bántalmak is elemi erővel követelik, hogy
elsőbbben és mindenekelőtt kezdetet vegye
a népek rekonstrukciója, a népfelüdés
új politikája, a küzdelem a néperők fönntartása,
fokozása, megjavítása érdekében.

Legelső fontos kérdés a csecsemő és
gyermek s anyja védelem. Az eredmény
első feltétele: a viszonyok alapos, szinte
matematikailag pontos ismerete. A terv
tehát az, hogy fokozatosan a veszélyeztetett
törvényhatóságok sorrendjében, megyéről
megyére, el a községekig és minden
városról pontos térkép készüljön, amely
szemléltetően beszéljen a csecsemő és
gyermekhalandóságról, a halálozások és
születések pontos statisztikájáról. E térképek
készítése folyamatban van. Nem elég
azonban a pusztán geográfiai feltüntetés.
Minden egyes törvényhatóságra vonatkozólag
el fog készülni az ottani csecsemő és
gyermek egészségügynek, a halandóságnak
a monográfiája. Ezek alapján fognak megindulni
az adminisztratív tárgyalások és
tétetnek meg az adminisztratív intézkedések.

A közigazgatási tisztviselők odaadó
munkája dacára sok esetben a vonatkozó
rendeletek hatástalanok, a vezető intenciók
fontos intézkedések elmállanak a végrehajtás
során. De máshelyt hiányzik több helyen
a beadott jelentésekből a helyi viszonyokhoz
való alkalmazkodás, amely pedig a reális
eredmény nélkülözhetetlen feltétele. Ennélfogva
invidualisan a már jelzett sorrendben minden
egyes törvényhatóságra nézve külön-külön
tárgyalással kell megindokolni.

A rendelet ezek után részletesen foglalkozik
az anyák védelmének kérdésével és a
gyermekvédő intézmények megszervezésével.
Az akció keresztülvitelében a kultusz,
kereskedelmi és pénzügyminisztériumok is
részt vesznek, amennyiben a kérdések
hatáskörüket érinti.

A leirat így végződik: Leküzdésük a bajoknak
tervszerű és következetesen keresztülvitett
munkát igényel. Az eredmény iránt így nem
lehet kétség.

A béke születése.

Valahol, valahol
A cári terembe,
Kalitkából piei galamb
Valahol, valahol
Néz a nappal szembe.

Valahol, valahol
Vasöklök feszülnek.
Gyönyörű cárkisasszonyok
Valahol, valahol
Bánatosan ülnek.

Valahol, valahol
Véresek a táncok,
Nekifeszült orosz izom
Valahol, valahol
Verdesi a láncot.

Valahol, valahol
A baka kifárad . . .
Békegalamb piros csőre
Valahoi, valahol
Csipkedi a zárat. . .

Ssalay Mátyás.

Honvédelem a távolból.

Van rá mód, hogy a haza védelmében
azok is részt vehessenek, a kik nem
katonák, a kik nem mehetnek a harctérre.
Egy kitűnő eszköz lehetővé teszi, hogy
asszonyok és gyermekek, betegek és ag-
gok anélkül, hogy falujuk vagy városuk
határából kimozdulnának, megfélemlítsék
és elűzzék az ellenséget, megsokszorozzák
harcoló katonáink erejét és teljessé tegyék
a nemzetnek a világháborúban való erő-
feszítését.

Ez az eszköz: a hadikölcsön-
jegyzés. És az az érdekes, hogy a hon-
védelemnek ez a végtelenül kényelmes,
legkevésbé sem veszedelmes, sőt hasznos
hajtó módja — nem is kötelező. A haza
roppant küzdelmében feltétlenül rendelke-
zik mindennemű szolgálatunkkal, testi ép-
ségünkkel, életünkkel, rendelkezhetik tehát
penzünkkel is. de nem teszi. A magyar
hadikölcsön ezáltal sem kényszerkölcsön,
senkit sem erőltetnek aláírásra.

Hanem azért, ha jogilag nem is kény-
szerűség, erkölcsi szempontból annál na-
gyobb kötelesség a hadikölcsönben való
részvétel — éppen mint maga a hazaszer-
etet. A bíró senkit sem ítéltet hazaszer-
etetre s nincs az a végrehajtó, a ki ér-
vényt szerezhetne ilyen ítéletnek. Hadi-
kölcsön jegyzésért sem megy senkihez fi-
nanc vagy más hatósági közeg az állam
hatalmával. De sziklaszilárdan állanak a
premisszák:

a hazának a nemzetek döntő mérkő-
zésében minden erejére szüksége van;
a hadikölcsön útján mindenkire, az
ittthonmaradottakra nézve is lehetővé van
téve a haza védelmében való részvétel —
s ezekből vaslogikával folyik az a követ-
kezmény, hogy

hadikölcsönt jegyezni vagyoni erejé-
hez mérten mindenki köteles.
És ennek az erkölcsi parancsnak
szankciója is van. A pénzügyintézetek és
egyéb megbízott helyek följegyzik az alá-
írók nevét. Az újságok közlik a nagyobb
aláírásokat, a kisebbek sem maradnak ti-
tokban, tud azokról kinek-kinek a saját
környezete s ha más nem, a lelkiismerete.
Vajjon hogy fogja magát érezni az, a kire
majd rásüt a közvélemény. vagy a belső
kisbíró, hogy a haza élet-halál harca ide-
jén még távolból sem, kényelmesen ott-
hon ülve, még pénzének kamatra való
kölcsonadásával sem vett részt a szent
védekezésben?

Jegyezzünk hadikölcsönt!

Közeledve a dicsőséges békéhez,
amelyet mi katonák vérünkkel és
Isten segítségével bizton kiküzdünk,
adassék meg nekünk bőségesen az
otthonvalók elengedhetetlen, áldásos
támogatása. Ezt kéri a Kárpátok
hűségesei!

Harctér, 1917 május 12.

József főherceg,
verérezredes.

HIREK.

— Szerkesztőségünket és ki-
adóhivatalunkat Magyarorsztve-
utoa 26 szám alá helyeztük át.

— Személyi hír. Lázár Emil kir.
törvényszéki elnök Molnár János iro-
daigazgató kíséretében az elmúlt hé-
ten városunkban tartózkodott. Az el-
nök ur szokásos évi vizsgálatot tar-
tott a helybeli kir. járásbiróságnál.

— Eljegyzés. Laboncz Géza ha-
rii állami tanító eljegyezte Baráth
Bertát Nagyváradról.

— Junius. Forró napmelegben
június szakad ránk. Tavasz és nyár
ölelkezik ebben a hónapban. Szent-
iván hava a magyar föld, a magyar
buza nagy hónapja. Népek sorsa függ
ettől a hónaptól nap hevéttől, eső
patakozó bőségétől. Juniusi éjszakán
most kétszeresen kell vigyázni az
éző termésre. Kalásztolvajok, gyújtó-
gatók elől őrizni kell Magyarorszag
hadi éléstárát. Ha az Isten kegyel-
mes hozzánk, akkor augusztusra hó-
fehér kenyeret eszünk. A juniusi ter-
més fog gondoskodni az egész jövő
esztendőről, amely bár lenne a béke
esztendeje. A magyar föld eddig nem
hagyta cserben sem a katonákat,
sem polgárokat. Három junius buzgó,
serény megtermő ereje tette elvisel-
hetővé a háborút a negyedik junius
a béke számára teremje meg a ma-
gyar buzát, amely tiszta acélos, mint
a magyar harcos karja.

— A záróvizsgák sorrendje a
marosujvári áll. el. iskolákban. Ju-
nius hó 18-án d. e. 8—10-ig I-ső fiu-
osztály; 10—12-ig II; d. u. 3—5-ig
III. fiuosztály. Junius 19-én d. e. 8-
13 IV. 10—12-ig V-ik fiuosztály;
d. u. 3—5-ig I. a és I. b leányosztály.
Jénius 20-án d. e. 8—10-ig II; 10—
12-ig III és d. u. 3—6-ig IV. leány-
osztály. Junias 21-én d. e. 8—10-ig
V.; 10—12-ig VI. leányosztály; d. u.
3—5 évváró ünnep.

A vizsgálatra és az évváró ün-
nepre a szülőket s mindenkit, aki a
tanügy iránt érdeklődik tisztelettel
meghívja az Igazgatóság.

— A király a törvénytelen hadi-
árvákért. A király elrendelte, hogy a
háboru fáradalmi következtében el-
halt harcosok törvénytelen gyerme-
keinek törvényesítésére vonatkozó
kérvényeket a legmesszebbmenő fi-
gyelembevétellel terjesszék jóváha-
gyás végett eléje. Harcosoknak azok
is értendők, akiket a hadiszolgálat-

MIT KIABÁLTOK?

NÉVJEGYEK

legelegánsabb s legolcsobb árakban készítettnek

Füssy J. könyvnyomdájában Tordán.

MIT KIABÁLTOK?

tási törvény alapján hívtak be. A hatóságokat továbbá arra is utasították, hogy olyan asszonyoknak és leányoknak, akik elesett harcosok jegyesei voltak, engedjék meg, hogy jegyeseik családi nevét vegyék fel és őket a szóbeli és írásbeli érintkezésben ne kisasszonynak, hanem asszonynak címezzék. A rendelet annak a reményének ad kifejezést, hogy a hivatalos példát követni fogja a társadalmi szokás is.

— Füstfelhők, nehéz, fojtó füstpárák lepik el a város legforgalmasabb részét, a Mikó-utca környékét. A füstoszlopok a sómalom alacsony kis kéményéből indulnak ki és egészen megmételtyezik a levegőt. A fojtó füstpárák miatt lehetetlen a reggeli órákban, a Mikó-utca környékén az ablakot kinyitni. A lakók kénytelenek a szellőztetést délelőttre hagyni, amikor már forrón süt a nap és a szekerek sűrű járása következtében egy másik gyilkos ellenségünk, a piszkos porréteg is felénk száll. E kettő épen elégséges ahhoz, hogy a városunkban a tuberkulózist előidézze és terjessze. Hosszu idő óta tétlenül néztük ezt a közegészségellenes állapotot abban a reményben, hogy a helyzet tarthatatlanságát az üzem vezetősége is felismervén — hanem ma, de legalább holnap — a maga módja és rendje szerint intézkedni fog. Sajnos, az üzem kéményei még ma — a hosszú évek leforgása után is — orrunk alatt füstölögnek; de most bosszantóbban, mint eddig.

Elég volt a fojtó gázfelhőkben már.

Az üzemi kémények magasságát megállapító miniszteri rendelet betartását kérjük, mely rendelet a füstfogó készülék kötelező beállítását is előírja.

Hol keressük azt? ... Ugy tesszik, hogy papíron maradt?!

— Megszökött egy raffiniált szélhámosnő. Nem régiben egy magát gyergyóvidéki menekültnek elkeresztelt asszony járta be a várost és ott a hol csak lehetett könyöradományokat gyűjtött. Az emberek hittek a szánalmat keltő asszony szavaiban és bőséges pénzadományokkal árasztották el a hol csak megfordult. Az álmenekült a község házában és a főszolgabírói hivatalban is megjelent és az előmutatott igazolvány alapján — amit bizonyára hamis uton szerzett — segélyben is részesült. Egyszer aztán az asszony ellentmondó beszédei gyanút keltettek a rendőrség emberei előtt és kutatni kezdtek kiléte után. Bardocz Károly rendőrőrmester tüvé tette ér-

te az egész várost, de a raffiniált szélhámosnőnek már csak a hűlt helyét találta. Mint mondják az álmenekült kiment az állomásra és az állomás illemhelyén uriasan átöltözve vonatraült és egy katona kíséretében Tordára utazott.

Mint hű kronikások megemlítjük azt is, hogy a szélhámos asszony Bardocz rendőrőrmester vendégszeretét is igénybe vette.

— Főlemelték a kéményseprési díjat. Vármegyénk alispánja a kéményseprő-ipar gyakorlásáról szóló szabályrendeletben megállapított árakhoz folyó évi május hó 1-től számított érvénnyel, visszavonásig 5% árfelemelést engedélyezett.

— Marosujvár-Székelykocsárd közötti vasút vonalon június 1-étől kezdődőleg az alábbi menetrend változása állott be: Marosujvárról Székelykocsárdra indul d. e. 9 ó 42 p; 11 ó 42 és d. u. 5 ó 13 perckor. Érkezik Marosujvárra d. e. 10 ó 40 p; d. u. 3 ó 30 és 6 ó 20 perckor.

— Szerencsétlenség a szoda-gyárnál. Az elmúlt csütörtökön Spanyol András gyári munkás az építkezésnél segédkezett. Főnt az álványon volt, a mikor is egy leszakadt vasgerenda lábára zuhant és ballábszárárt le metszette. Spanyol Andrást, — aki mint szabdságot katona időzött itthon — a balesett után nyomban beszállították a bányatárspénztári kórházba; ahol aztán összeroncsolt allábszárárt amputálni kellett.

— Menetrend változások. A budapest-kolozsvár-brassói vonalon: A Budapest keleti p. u.-ról jelenleg d. e. 8 óra 20 pkor induló személyvonat 40 perccel később, vagyis d. e. 9 órakor indul, a Budapest keleti p. u.-ra jelenleg reggel 7 óra 20 pkor érkező személyvonat pedig 30 perccel később, azaz 7 óra 50 pkor érkezik.

A budapest-arad-tóvisi vonalon: A Budapest keleti p. u.-ra jelenleg este 7 óra 25 pkor érkező személyvonat 55 perccel később, azaz 8 óra 20 pkor érkezik.

Füssy József, kiadó.

Kérje még ma fényképes árjegyzékünket és ha nem tudja megírni, küldje meg a címre.

WAGNER
„Hangszerkirály” 4410
országos elismert elsőrendű magyar hangszerek és beszélőgépek gyárában
Budapest, József-körút 15.

Vendé-eltára, vonó-... ..	10 K
Félsz-tanbura, réz-... ..	30
Gitara, áramkivételben	30
Kazala, élemla, ujezat	20
Hegedű, 15 darab	30
Hanglemez, 10 darab	40
Gitar, Gnom, 6 hurok,	40
Tárogató, 80, 100 hurok,	200 K-ig
Élemla, harmonika,	30
Tárogató, 80, 100 hurok,	200 K-ig
Tárogató, 80, 100 hurok,	200 K-ig
Tárogató, 80, 100 hurok,	200 K-ig

A világ hírhedt
COLUMBIA
hanglemezgyár főraktára.
Óvás! Figyeljen a Wagner névre,
hogy máshoz ne tévedjen!

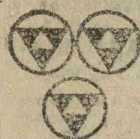
Nagyszorosan bevált a harotéren küzdőknel és általában mindenkinél mint legjobb
fájdalomcsillapító bedörzsölés
meghülés, rheuma, közvény, influenza, terek-, mell- és hátfájás stb. esetiben
Dr. Richter-féle
Horgony-Liniment. capsioi compos.
Horgony-Pain-Expeller pótléka.
Üvegje K - 80, 140, 2--.
Kapható gyógyszerárakban vagy közvetlenül az „Arany oroszlanhoz” címzett Dr. Richter-féle gyógyszerárban, Prága I, Elisabocstr. 5.
Naponkénti szétküldés.

Egyetlen szappan pótlék a
„DOB”-jegyű Kaolin-szappan
mely illatos, habzó, száraz, sima, 50 kg-os láda 250 drb. 50 korona excl. csomagolás helyt Budapest. Megrendelésnél ládánként 15 korona előleg okvetlen beküldendő. Mintát nem küldünk! Kipróbálásra és népszerűsítésre 5 kilogrammos postacsomagok állanak rendelkezésre 10 korona előleges beküldése ellenében, beleértve a láda és postadíj is.
Előleg nélkül láda-rendeléseket és utánvételeket postacsomag-megrendeléseket nem teljesítünk.
Bardocz és Társa Budapest,
V. Balaton-u. 12. Egyedárusítók és képviselők kerestetnek

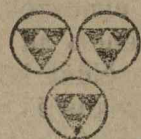
Uj butor hitel!
Részletre, kölcsönképpen adok el ebédlő, háló, nappali szobaberendezést.
Garai Károly
butor üzlete
Arad, Asztalos Sándor-u 5-1.

Csak azoknak a cigarettázóknak, kik egészségükre való tekintetből szívesen költenek naponta 2-3 fillérrel többet:
Mediano-clubspecialité
szivarkahüvelyek.
Orvosi tsnácsára a hüvelyeken nincsen sem bronz sem szinnyomás de minden hüvelyben benne van víznyomással a gyáros aláírása.
Egy könyvecske sodorní való papír 10 fillér.

Füßy József könyvnyomdája

könyv-, papír-, író-, rajz- és festőszer-
kereskedése Torda, Vallásszabadság-tér

Alapított
1867-ben.

Dombornyomású névjegyek, levélpapírosok és borítékok
szép és izléses kivitelben, olcsó árak mellett készülnek

Telefon
34 szám

Készít:

*irodalmi műveket,
tankönyveket,
folyóiratokat,
hírlapokat,
községi nyomtatványokat,
kereskedelmi, ügyvédi és iskolai
nyomtatványokat,
vonzott üzleti könyveket,
számlákat,
árjegyzékeket,
báli és esküvői meghívókat,
eljegyzési kártyákat,
névjegyeket,
körleveleket,
gyászjelentéseket,
falragaszokat,
szórólapokat
és minden a könyvnyomdaiparban
előforduló munkákat izléses és
hibátlan kiállításban, szolid árak
mellett.*

Nagy raktár:

*Gimnáziumi, polgári fiu- és pol-
gári leányiskolai, valamint elemi
iskolai könyvekből.*

*Író- és levélpapírokban, üzleti köny-
vekben, szépirodalmi művekben,
regényekben, ifjusági iratokban,
ima könyvekben, mesés könyvek-
ben, folyóiratokban, divatlapok-
ban, teljes író- és rajzkészletekben.*

As „ARANYOSVIDÉK”

*független politikai és társadalmi
lap kiadóhivatala.*

*Az „Aranyosvidék” Torda-Aranyos-
vármegye legelterjedtebb lapja és
így a hirdetni akaró közönség
a legbiztosabb siker reményében
adhatja fel hirdetését az Ara-
nyosvidékbe. A hirdetések
díjai minimális áron vannak
számítva.*

Főszolgabírói, körjegyzői, papi, ügyvédi, végrehajtói és iskolai nyomtatvá-
nyok nagy raktára. Hazai és helybeli képes lev.-lapokban nagy választék.